

Remissvar

Datum för beslut
2024-09-12

Beteckning
GD-beslut 53/2024
Dnr SBU 2024/443

Er beteckning
Dnr S2024/00953

Till
Socialdepartementet
Enheten för socialtjänst och funktionshinderspolitik,
Äldre- och funktionshindersgruppen

Remissvar på betänkandet En mer effektiv tillsyn över socialtjänsten (SOU 2024:25)

SBU:s remissvar inleds med en sammanfattning av övergripande synpunkter på utredningens förslag för att därefter beskriva synpunkter på de förslag som relaterar till myndighetens uppdrag.

Övergripande synpunkter från SBU

SBU instämmer i de förslag som utredningen lämnat som avser att stärka IVO:s förutsättningar att utöva tillsyn för att skydda barn och unga och för att bättre kunna ingripa mot otillåtna verksamheter och olämpliga utförare. Det innebär att vi stödjer följande konkreta förslag:

- Otillåtna verksamheter och verksamheter som bedrivs av olämpliga utförare ska kunna förbjudas
- Tillstånd ska kunna återkallas för verksamheter som är vilande
- Det bör bli straffbart att bedriva LSS-verksamhet i strid med förbud
- Särskild avgift för ej verkställda beslut bör kvarstå
- Möjlighet att ta ut sanktionsavgifter införs på områden där det är vanligt med återkommande brister och där konsekvenserna för placerade barn och unga kan bli allvarliga.

SBU delar dock inte fullt ut alla utredningens förslag. SBU anser bland annat följande:

- Insatser som erbjuds utan en föregående individuell behovsprövning bör ingå i IVO:s tillsyn
- Det bör ingå i direktivet till en utredning om statlig kvalitetsgranskning att föreslå av vem och hur vägledning och avtalsuppföljning kan genomföras
- Utöver IVO och Socialstyrelsen bör Folkhälsomyndigheten och SBU inbegripas i ett gemensamt regeringsuppdrag om att utreda förutsättningarna för att införa statlig kvalitetsgranskning inom socialtjänsten

SBU:s synpunkter på utredningens specifika förslag

Förslag 9.2 – 9.10 (Särskild avgift vid ej verkställda beslut, Kommunernas rapportering av ej verkställda beslut, Sanktionsavgift på ett par områden, Utökad anmälningsskyldighet för kommuner, Vitesföreläggande ska kunna riktas mot staten, Olovliga verksamheter ska kunna förbjudas, Lämplighetsprövning ska uttryckligen gälla även den juridiska personen, Tillstånd ska kunna återkallas för vilande verksamheter, Straffansvar i LSS vid verksamhet i strid med förbud)

Svar: SBU stödjer förslagen.

Förslag 9.11 Granska kommunernas avtalsuppföljning genom tillsyn och ge vägledning om avtalens innehåll

Svar: SBU instämmer i förslaget att Upphandlingsmyndigheten bör utveckla stödet till kommunerna avseende avtalstekniska aspekter. Givet omfattningen av avtalsstyrd verksamhet samt uppenbara problem med oseriösa utförare bör kommuner erbjudas både utökad vägledning och extern uppföljning. I enlighet med punkten 9.12 nedan föreslår SBU att det bör ingå i direktivet till en utredning om statlig kvalitetsgranskning att föreslå av vem och hur vägledning och avtalsuppföljning kan genomföras.

Förslag 9.12 Utredda hur statlig kvalitetsgranskning skulle kunna införas som ny verksamhetsgren

Svar: SBU välkomnar förslaget, men anser att utöver IVO och Socialstyrelsen bör Folkhälsomyndigheten och SBU inbegripas i ett gemensamt regeringsuppdrag om att utreda förutsättningarna för att införa statlig kvalitetsgranskning inom socialtjänsten. Existerande föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för ett systematiskt kvalitetsarbete bör enligt vår uppfattning utgöra en utgångspunkt i arbetet.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Britta Björkholm 2024-09-12.

Projektledare Nils Stenström har varit föredragande, och avdelningschef Sofia Tranæus samt projektledare Maral Jolstedt har varit samrådande.